

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENME SÜRECİNDE KÜLTÜR AKTARIMINA
YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

Doç. Dr. Bekir DİREKÇİ*

Araç. Gör. Bilal ŞİMŞEK**

Araç. Gör. Serdar AKBULUT***

ÖZ

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenme sürecinde kültür aktarımına yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi amacıyla yürütölen bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmış ve bir devlet üniversitesine bağlı Türkçe Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER) bünyesinde eğitim gören, C1 dil düzeyine erişmiş 52 öğrenci çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Araştırma sürecinde verilerin toplanması için yarı-yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Görüşmeler 15-20 dakika aralığında sürmüş, görüşmelerde kültür aktarımı sürecinin derinlemesine incelenmesi ve konunun detaylandırılması için sonda sorular da sorulmuştur. Elde edilen verilerin analizi üç araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş, analiz sürecinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları genel olarak ele alındığında; katılımcıların çoğunluğunun Türkçe öğrenim sürecinde Türk kültürünü öğrenmeyi bir gereklilik olarak gördükleri ve bu konuda hevesli oldukları söylenebilir. Bunun yanında Türk kültürü öğelerinin öğretilmesini savunan katılımcıların Türkçeyi daha amaçlı bir şekilde öğrendiği düşünölmektedir. Nitekim Türkiye’de yaşamak, eğitim almak gibi amaçların ön plana çıktığı ancak evrensel ve öz kültür öğelerini tercih eden katılımcıların bu tarz amaçları dillendirmediği görölmektedir. Ayrıca Türkçe haricinde yabancı dil bilen katılımcılar, yabancı dil öğrenme süreçlerini karşılaştırmıştır. Karşılaştırma sonucunda; hedef dilin konuşulduğu ülkede öğrenilmesinin kültür aktarımına faydası olduğu, Türkçe öğretim kitaplarında evrensel kültür öğelerine daha sık yer verildiği ancak İngilizce öğretim kitaplarında daha çok İngiliz/Amerikan kültür öğelerine yer verildiği, Türkçe ve İngilizce öğretim süreçlerinde kültür aktarımının yoğun olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, kültür aktarımı

ABSTRACT

In this study, which was carried out with the aim of examining student views about cultural transfer in the process of learning Turkish as a foreign language, a case study pattern, one of the qualitative research methods, was used. Criterion sampling technique, which is one of the purposeful sampling methods, was used to determine the study group of the research. Turkish application and Research Center (TÖMER) of a State University has been included in the working group of 52 students who have achieved C1 language level. Semi-structured interview forms were used to collect data during the research process. The interviews lasted between 15-20 minutes and different questions were also asked in order to examine the cultural transfer process in depth and to elaborate the subject. The analysis of the obtained data was

* Akdeniz Üniversitesi, Eğitim, Faköltesi, Türkçe ve Sosyal Bil. Eğitimi, bdirekci@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-6951-8567

**Akdeniz Üniversitesi, Eğitim, Faköltesi, Türkçe ve Sosyal Bil. Eğitimi, bilalonusimsek@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-2738-4898

***Akdeniz Üniversitesi, Eğitim, Faköltesi, Türkçe ve Sosyal Bil. Eğitimi, akbulutserdar@yandex.com, Orcid ID: 0000-0002-5809-1481

carried out by three researchers and the content analysis technique was used in the analysis process. When the results of the study are taken into consideration, it can be said that the most of the participants considered learning Turkish culture as a necessity during the Turkish education process and were enthusiastic about it. In addition, it is thought that the participants who advocated teaching Turkish culture elements learned Turkish more purposefully. As a matter of fact, it is observed that the objectives such as living in Turkey and getting education come to the fore, but the participants who prefer universal and self-cultural elements do not express such aims. In addition, participants who knew foreign languages other than Turkish compared foreign language learning processes. As a result of the comparison, it was determined that learning the target language in the country where it is spoken benefits the transfer of culture. It has been observed that universal cultural elements are more frequently used in Turkish teaching books, but English / American cultural elements are mostly included in English teaching books. In addition, it was revealed that cultural transfer was intensive in Turkish and English teaching processes.

Keywords: Foreign language, teaching Turkish as a foreign language, culture transmission,

GİRİŞ

Dil, tarihî süreçte bireylerin bir arada yaşamasına, bilgi birikimlerinin ve kültürel öğelerin sonraki nesillere aktarılmasına imkân sağlayan bir iletişim aracıdır. Bu yönüyle dil gerek birey gerek toplum gerekse bunlardan ayrı düşünülemez olan bilim, sanat, teknik gibi bütün alanlarla ilgisi bulunan bir kurumdur (Aksan, 2007). Geniş manada dil, bireylerin arasındaki anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi ve seslerden örülmüş içtimaî bir müessese olarak tanımlanmaktadır (Ergin, 1988). Yapılan tanımlardan da anlaşılacağı üzere dil; bireyden toplum, toplumdaki millet olma şuuruna erişilmesinde en önemli öğelerden biridir. Bir milleti ayakta tutan, onun varlığını ve devamını sağlayan, milli şuurunu besleyen, bir millete mensup olma hazzını veren ve bireylerini birbirine yaklaştırarak onlar arasında birlik yaratan öğe olarak dilin, millet hayatındaki yeri çok önemlidir. Öyle ki milletin varlığı, dilin varlığıyla mümkündür (Kayasandık, Direkci, Yavuz ve Karasoy, 2017). Bu sebeple dilin gelecek nesillere aktarılmasını sağlayacak dil öğretimi, çağımızın en önemli konuları arasında görülmektedir.

Söz varlığı, konuşur sayısı ve tarihî derinliğiyle Türkçe, dünya üzerindeki en önemli dillerden biri olarak görülmektedir. Bu sebeple Türkçe, yalnızca Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde değil dünyanın birçok yerinde öğrenilen ve öğretilen bir dil konumundadır. Türkçe öğretimi ise yalnızca bir dil öğretimi olarak değil aynı zamanda bir kültür aktarımı olarak ele alınmalıdır. Çünkü dil öğretimi sadece hedef dilin öğrenilmesi değil aynı zamanda o dilin mensubu olduğu kültürün de tanınmasıdır (Aksan, 2002; Aden ve Anderson, 2015). Kültür; bir topluluğu, bir cemiyeti, bir milleti millet yapan ve onu diğer milletlerden farklı kılan hayat tezahürlerinin tümüdür (Kaplan, 2010). Bu yönüyle dil; cemiyetin asırlar boyunca biriktirdiği hayat tecrübesinin ve kültürünün çocuklara aktarılmasını sağlamakta (Kaplan, 2001), toplumun dün, bugün ve yarını arasındaki bağı kurmaktadır (Temizyürek, 2001). Dilin bireyler arası etkileşim aracı olarak kullanılması, onun toplumsal bir rolü olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim dil, ait olduğu toplumla onun kültürü arasında ilişki kurma görevini üstlenmektedir. Bu çerçevede Türkçe öğretimi sürecinde dil ve kültürün ilişkisi göz ardı edilmemelidir.

Türkçe öğretimi, farklı hedef kitlelere hitap etmesi sebebiyle farklı başlıklar altında incelenebilecek bir süreçtir. Ana dili olarak Türkçe öğretimi, göçmenlere/iki dillilere Türkçe öğretimi, yabancı dil/ikinci dil olarak Türkçe öğretimi ve Türk soylulara/Türk dillilere Türkçe öğretimi bu başlıklardan bazılarıdır (Kurt, 2017). Üzerinde en çok durulan başlıkların ise ana dili olarak Türkçe öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kavramları olduğu görülmektedir. Türkçenin ana dili olarak öğretiminde bireyler, içerisinde yaşadığı toplum ve ana dilinin imkânlarıyla doğal bir kültürlenme süreci gerçekleştirmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ise amaçlı bir kültür aktarımı söz konusudur. Dil öğretimi, kültürel aktarımı ile eşzamanlı ilerleyen bir süreçtir. Bu kapsamda birçok araştırmacı yabancı dil öğretiminde hedef dile ait kültürel öğelerin de öğretilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Polat, 1990; Kramsch, 1993; Tapan, 1995; Tseng, 2002; Er, 2006; Bölükbaş ve Keskin, 2010; Demir ve Açık, 2011; Okur ve Keskin, 2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gerçekleştirilecek kültür aktarımı, öğrencileri hedef kültüre ait sosyal yaşama hazırlamaktadır. Bu sayede öğrenciler Türk toplumunun yapısını tanıma fırsatı yakalayacak, sosyal hayatta yaşayabileceği olası iletişim sorunlarını en aza indirgeyecektir. Türkçe öğretim sürecinde gerek dil becerilerinin geliştirilmesinde gerekse de sözcük öğretimi sürecinde eşzamanlı olarak kültür aktarımı da gerçekleştirilmektedir (Akkaya, 2013).

Kültür çok kapsamlı bir kavramdır. Bu çerçevede kültürün Türkçe öğretimi sürecinde tüm yönleri ile aktarılması mümkün görülmemektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde kültürel aktarımını sağlayacak unsurlara ayrıca yer verilmelidir. Sınıf içerisinde yapılacak olan kültür aktarımı, öğrencilere farklı bir toplumda yaşama imkânı tanımakta, ayrıca öğrencileri sosyal bütünlüğe, karşılıklı anlayışa ve dayanışmaya hazırlamaktadır (Windmüller, 2011). Buna rağmen yabancı dil öğretiminde kültür aktarımının, eğitim programları içinde sık sık ihmal edildiği ancak güncel dil ve öğretim yaklaşımlarıyla beraber özellikle üstünde durulması gereken bir konu olduğu belirtilmektedir (Tseng, 2002). Benzer olarak ülkemizde yapılan lisansüstü tezlerde de kültür aktarımına yönelik çalışmaların sıklığının az olduğu görülmekte (Ercan, 2014), bu alanda yapılacak çalışmalara yoğunlaşılması gereklilik arz etmektedir. Bu kapsamda, Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni dikkate alınmalıdır. Metne bakıldığında dil öğretiminde öncelikli hedeflerden birinin de o dile ait sosyokültürel değerlerin aktarılması olduğu görülmektedir. Söz konusu sosyokültürel değerlerin neler olması gerektiği bu bildiriye şu şekilde sunulmuştur:

- “Günlük yaşam (Yiyecek, içecek, yemek zamanları, sofrada adabı, resmî tatiller, çalışma zamanları, boş zaman etkinlikleri, hobiler, okuma alışkanlıkları, yaygın sporlar.)
- Yaşam koşulları (Yaşam standartları, ev koşulları, sosyoekonomik durum)
- Kişiler arası ilişkiler (Sınıfsal yapı ve sınıflar arası ilişkiler, kadın – erkek ilişkileri, aile yapıları ve ilişkileri, kuşaklar arası ilişkiler, politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler)
- Değerler, inançlar ve davranışlar (Sosyal sınıf, çalışma toplulukları, gelir düzeyi, gelenekler, sanat, müzik vb.)

- Beden dili
- Sosyal gelenekler (Dakiklik, hediyeler, elbiseler, yasaklar, kurallar)
- Âdet olmuş davranışlar (Dinî kurallara dayalı davranışlar, doğum, evlilik gelenekleri, festivaller, törenler, kutlamalar, danslar vb.)” (CEFR, 2001: 102-103).

Ülkemizde yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik hazırlanmış ve bütün kurumlarca uygulanan bir program bulunmamaktadır. Standart bir programın olmaması dil öğretim sürecinin ve bu süreçte gerçekleştirilen kültür aktarımının belirli bir çerçevede gerçekleştirilmesini zorlaştırmaktadır. Bu sebeple sınıf içi uygulamalarda kültür aktarımına dair farklılıklar olduğu düşünülmektedir. Ayrıca kurumların kullandığı ders kitapları da farklı içerik ve bakış açılarıyla hazırlanmıştır (Akbulut ve Yaylı, 2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapları, kültür aktarımı çerçevesinde ele alındığında bu farklılıklar açıkça görülmektedir. Bu konuda yapılan araştırmalarda, kullanılan ders kitaplarının bazılarında, kültür aktarımına yönelik içeriklerin yeterli olduğu ifade edilmektedir (Yılmaz, 2012; İşcan ve Yassıtaş, 2018). Buna rağmen bazı ders kitaplarında ise kültür aktarımına yönelik yeterli içerik bulunmadığı tespit edilmiştir (Okur ve Keskin, 2013; Kutlu, 2015; Karababa ve Üstünsoy Taşkın, 2012; Bayraktar, 2015). Bu durumun ortak bir program olmadığı için kültür aktarımının ne derece ve nasıl yapılacağına belirlenememesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Ders kitaplarında bir standart olmaması Türkçe öğreten öğretmenlerin de sınıf içi uygulamalarına yansımaktadır. Yalnızca belirli bir ders kitabını takip eden öğretmenler ancak o ders kitabının içeriği çerçevesinde kültür aktarımı gerçekleştirebilmektedir. Oysaki öğretmenler, öğrenim süreci boyunca öğrencilerle birebir iletişim içerisinde yer aldığı için kültür aktarımı noktasında önemli bir role sahiptir (İşcan ve Yassıtaş, 2018). Aynı şekilde öğrenciler de öğretmenlerin rehberliğine ihtiyaç duymaktadır. Bu kapsamda öğretmenlerin; yalnızca ders kitabına bağlı kalmadan öğrencilerin hedef kültüre ne kadar hâkim olduğunu belirlemesi, ihtiyaç duyabileceği kültürel öğeleri tespit etmesi ve ölçülü bir kültür aktarım süreci işletmesi gerekmektedir. Öğrencilerin öz kültürüne yönelik tutumu ve eğer biliyorsa ikinci bir dil öğrenim sürecinde yaşadığı kültürlenme tecrübeleri de ele alınmalıdır. Türkçe öğretiminde kültür aktarımı sürecinin başarıyla sonuçlandırılmasında ise; öğrencilerin kültür aktarımına ve hedef kültür olarak Türk kültürüne ilişkin yaklaşımlarının tespiti oldukça önemlidir. Bu çerçevede gerçekleştirilen araştırmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin kültür aktarımına ilişkin görüşlerinin tespit edilmesidir. Bu amaç kapsamında araştırmada şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin dil öğrenme sürecinde Türk kültürünün, evrensel kültürün ve öz kültürünün aktarılmasına yönelik görüşleri nelerdir?
2. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin daha önce öğrendikleri bir yabancı dilin öğretim süreci ile Türkçe öğrenme sürecini kültür aktarımı açısından karşılaştırmalarına yönelik görüşleri nelerdir?
- 3.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Yabancı dil öğretiminde kültür aktarımı dil öğretimi ile eşzamanlı ilerleyen bir süreçtir. Bu süreçte kültür aktarımının nasıl yapıldığının ve ne gibi sonuçlarının olduğunun ortaya konulması önemlidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenme sürecinde kültür aktarımına yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi amacıyla yürütülen bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Yin'e göre durum çalışması araştırmacının, olay ya da olguyu doğal ortamında nasıl ve niçin sorularına odaklanarak açıklamasıdır. Durum çalışmalarında genelleme amacı güdülmeyen olayın ya da olgunun anlaşılır şekilde sunulması hedeflenir (Yin, 2013). Bu özellikleriyle durum çalışması deseni, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde kültür aktarımının incelenmesine uygun görülmüştür. Bu çalışmanın araştırma süreci; çalışmanın planlanması, bilgi ve veri toplama aşaması, bilgi ve verilerin düzenlenmesi ve çözümlenmesi, verilerin yorumlanması ve bulgulara ulaşılması basamaklarından oluşmuştur (Vural ve Cenksever, 2005).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Çalışma grubuna alınan öğrencilerin ölçütleri, Türkçe öğretiminde kültür aktarımı sürecini daha uzun süreçte gözlemledikleri için "C1 seviyesinde olmak" ve kültür aktarımı sürecinde farklılığın en aza indirilmesi adına "Türkiye'de bulunan bir dil kursunda dil öğrenimini sürdürmek" olarak belirlenmiştir. Bu ölçütlere uygun belirlenen çalışma grubu; bir devlet üniversitesine bağlı Türkçe Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER) bünyesinde eğitim gören ve C1 dil düzeyine erişmiş 52 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubuna yönelik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın çalışma grubuna ilişkin bilgiler

Bilgiler		f	Toplam
Cinsiyet	Erkek	28	52
	Kadın	24	
Dil düzeyi	C1	52	52
	Rusça	13	
	Farsça	9	
	Kazak Türkçesi	8	
	Arapça	5	
	Anadil	Tacikçe/Tatarca	
	Azerbaycan Türkçesi	4	
	Özbek Türkçesi	4	
	Türkmenistan Türkçesi	3	
	Diğer	9	
	İngilizce	36	
Bildiği yabancı dil	Rusça	17	77
	Farsça	5	
	Portekizce	4	

Arapça	3
Diğer	12

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri yarı-yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, katılımcıların algıladıkları dünyayı kendi düşünceleriyle anlatmasını sağlamaktadır (Merriam, 2013). Katılımcıların yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde kültür aktarımına yönelik görüşlerinin belirlenmesi için 7 soruluk bir taslak form oluşturulmuştur. Bu taslak formun kapsam geçerliğinin sağlanması ve çalışmanın amacıyla uygunluğunun belirlenmesi için yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve Türkçe öğretimi alanlarında çalışmaları bulunan üç uzmandan görüş alınmıştır. Görüşler çerçevesinde bazı sorularda anlaşılabilirliğin artırılması için ifade düzenlemeleri yapılmıştır. Bu düzeltmelerin ardından görüşme formunun sınanması için C1 düzeyinde öğrenim gören iki öğrenciyle görüşme gerçekleştirilmiş, formun anlaşılır ve kullanılabilir olduğu tespit edilmiştir.

Formun hazırlanmasının ardından yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ve C1 düzeyinde olan öğrencilerle 15-20 dakikalık yarı-yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde kültür aktarımı sürecinin derinlemesine incelenmesi ve konunun detaylandırılması için sonda sorular da sorulmuştur. Veri kaybının önüne geçmek için katılımcıların da onayı ile görüşmeler ses kayıt cihazı kullanılarak kayıt edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi Türk kültürü, evrensel kültür ve öz kültür kavramları etrafında gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada; Türk kültürü kavramı özellikle Türkiye Türklerinin kültürünü kapsamaktayken, öz kültür kavramı öğrencinin kendi kültürünü karşılamaktadır. Evrensel kültür ise; hedef kültür ve öz kültür kavramlarının dışında kalan farklı milletlerin kültürel öğelerinin sunumu olarak görülmektedir. Bu kavramlar etrafında toplanan verilerin analizine başlamak için öncelikle katılımcılarla yapılan görüşmelerin kayıtları yazılı metne aktarılmıştır. Ardından analizler ve raporlama sırasında herhangi bir karışıklık olmaması için katılımcı görüşme formları K1'den K52'ye kadar numaralandırılmıştır. Buradaki amaç, bulgular bölümünde ortaya konulan temaların katılımcı görüşleriyle desteklenmesidir. Verilerin analizi üç araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi verilerin tanımlanması, kodlanması ve temalar altında toplanması süreçlerini içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011; Patton, 2018). Bu analiz tekniğine uygun olarak öncelikle kodlar çıkarılmış ardından kodlardan temalara ulaşılmıştır. Kodlayıcılar arası uyumun sağlanması için veri çözümlenmeleri karşılaştırılmış ve ortak-farklı noktalar tespit edilmiştir. Belirlenen farklılıkların giderilmesi için üç araştırmacı bir alan uzmanı eşliğinde toplantı gerçekleştirmiş ve toplantıda oy birliği/oy çokluğu esasına uygun bir şekilde farklılıklar giderilerek verilerin analizi tamamlanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, yapılan görüşmelerin analizinden elde edilen bulgular yer almaktadır. Söz konusu bulgular tablolar, açıklamalar ve katılımcıların yanıtlarından

yapılan alıntılarla birlikte sunulmuştur. Araştırmanın amacı doğrultusunda, yabancı dil olarak Türkçe öğrenme sürecinde kültür aktarımına yönelik öğrenci görüşleri Tablo 2' de gösterilmiştir.

Tablo 2. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin dil öğrenme sürecinde Türk kültürünün, evrensel kültürün ve öz kültürünün aktarılmasına yönelik görüşleri

Temalar	Kodlar	f	Toplam
Türkçeyi Türk kültürü öğeleriyle birlikte öğrenmek	Türkçeyi/Türkleri daha iyi anlamak	14	34
	Türkiye'de yaşamak	8	
	Türkiye'de eğitim almak	5	
	Türkiye'de günlük yaşamda rahat etmek	3	
	Türk dizi/film ve müzikleriyle öğrenmek	2	
	Türk kültürüne âşık olmak	2	
Türkçeyi evrensel kültür öğeleriyle birlikte öğrenmek	Farklı kültürleri tanımak	6	10
	Öğrendiğim yabancı dillerden dolayı tercih ediyorum	2	
	Öğrenme sürecini eğlenceli hale getirmek	2	
Türkçeyi öz kültür öğeleriyle birlikte öğrenmek	Öz kültür öğelerimi bilmek beni rahatlatıyor	4	6

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin dil öğrenme sürecinde Türk kültürünün, evrensel kültürün ve öz kültürünün aktarılmasına yönelik görüşlerinin incelenmesi sonucunda ortaya çıkan tema ve kodlar Tablo 2'de gösterilmiştir. Yapılan içerik analizi sonucu katılımcı ifadeleri "Türkçeyi Türk kültürü öğeleriyle birlikte öğrenmek", "Türkçeyi evrensel kültür öğeleriyle birlikte öğrenmek" ve "Türkçeyi öz kültür öğeleriyle birlikte öğrenmek" temaları etrafında toplanmış ve bu temaların altında toplam 11 kod ortaya çıkmıştır. Temalar incelendiğinde; Türkçe öğrenme sürecinde kültür aktarımına yönelik sıklık değeri en yüksek olan temanın "Türkçeyi Türk kültürü öğeleriyle birlikte öğrenmek" (f=34) olduğu görülmektedir. Ardından evrensel kültür (f=10) ve öz kültüre (f=6) yönelik görüşlerin belirtildiği temalar gelmektedir. Tablo 2'de yer alan tema ve kodlar genel olarak ele alındığında öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenme sürecinde Türk kültürünü de öğrenmek istedikleri ifade edilebilir.

Sıklık değeri en yüksek tema olan "Türkçeyi Türk kültürü öğeleriyle birlikte öğrenmek" teması incelendiğinde, katılımcı ifadelerinin 6 farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Bu kodlar sıklık değerlerine göre; Türkçeyi/Türkleri daha iyi anlamak (f=14), Türkiye'de yaşamak (f=8), Türkiye'de eğitim almak (f=5), Türkiye'de günlük yaşamda rahat etmek (f=3), Türk dizi/film ve müzikleriyle öğrenmek (f=2) ve Türk kültürüne âşık olmak (f=2) şeklinde sıralanmıştır. Türkçeyi Türk kültürüyle birlikte öğrenmeye yönelik görüşler incelendiğinde, Türkçeyi/Türkleri daha iyi anlamak ve Türkiye'de yaşamak, eğitim almak, gündelik yaşamda rahat etmek, dizi/film ve müziklerle öğrenmek gibi gerçek yaşamın birer parçası olan amaçların olduğu göze çarpmaktadır. Bu temaya dair örnek katılımcı görüşleri şöyledir:

“Türkçeyi öğrendiğimiz kitaplarda Türk kültürü, gelenekleri, tarihi hakkında daha çok şeyler görmemiz gerektiği düşünüyorum. Biz sadece dil öğrenmek için gelmedik. Böylece Türkiye’de yaşamamız daha kolay olacak.” K1

“En çok Türk kültürünü tercih ederim çünkü yaşamamı ve insanlarla daha rahat ilişki kurmamı sağlıyor.” K17

“Türk kültürünün daha çok olmasını isterdim. Çünkü Türk kültürüne aşığım.” K32

“Burada yaşamak ve üniversite okumak istediğim için Türk kültürünü yoğun olarak görmek istiyorum.” K21

“Türkleri daha iyi anlamak ve burada yaşamak istediğim için Türk kültür öğelerini görmek isterim.” K26

“Film, dizi bu ülkenin kültürüne göre olsun istiyorum ve evde hep izliyorum. Bu şekilde o dili daha kolay öğrenebilir ve konuşabiliriz.” K11

Sıklık değeri açısından ikinci sırada yer alan “Türkçeyi evrensel kültür öğeleriyle birlikte öğrenmek” temasına bakıldığında; bu temanın etrafındaki görüşlerin 3 farklı koddan toplandığı görülmektedir. Katılımcılar, evrensel kültür öğelerinin Türkçe öğrenme sürecinin, farklı kültürleri tanıma (f=6), öğrenme sürecinde evrensel kültür öğelerinden yararlanma (f=2) ve öğrenme sürecini eğlenceli hale getirme (f=2) gibi faydalarının olduğunu düşünmektedir. Bu düşüncelere yönelik örnek katılımcı görüşleri şöyledir:

“Türk dilini öğrenmenin yanı sıra farklı kültürleri de öğrenmek istiyorum, öğrenme sürecini daha eğlenceli hale getirir.” K2

“Evrensel olsun isterdim. Çünkü her şeyi biraz biraz bilmek ve dersin farklı geçmesini isterdim.” K19

“Sınıftaki herkes kendi ülkesinin bir filmi ya da oyununu gösterirse başka kültürleri ve arkadaşlarımızı tanımış oluruz. Böylece gerçek bir sınıf olur ve dersler güzel geçer.” K8

“Türkçeyi öz kültür öğeleriyle birlikte öğrenmek” teması, sıklık değeri açısından son sırada yer almaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin, Türkçe öğrenme sürecinde öz kültür öğelerini daha yoğun görmek istediklerini belirten görüşleri 2 kod etrafında toplanmıştır. Bu kodlar; öz kültür öğelerini bilmek beni rahatlatıyor (f=4) ve öğrenme sürecini eğlenceli hale getirmek (f=2) olarak sıralanmıştır. Bu kodlara bakıldığında öz kültür öğelerinin Türkçe öğretiminde yoğun olarak yer almasını isteyenlerin öğrenme sürecine odaklandıkları ifade edilebilir. Bu düşüncelere yönelik örnek katılımcı görüşleri şöyledir:

“Öz kültürümü iyi bildiğim için özellikle Orta Asya devletlerinin kültürel geleneklerini ders kitaplarında yoğun olarak görmek istiyorum.” K47

“Derslerde insanın kendi kültüründen bir şeyler görmesi gurur verici oluyor. Bu da öğrenme isteğimi artırıyor.” K47

“Rus kültürü bana daha yakın, başka kültür öğrenmek istemem. Başka kültürlerle ilgili metinleri okurken sıkılıyorum.” K31

Yabancı dil öğretiminde kültür aktarımı açısından Türkçe öğretimi ile diğer dillerin öğretiminde farklılıkların ve benzerliklerin ortaya konulması için ana dili ve Türkçe haricinde bir yabancı dil daha bilen öğrencilerden görüş alınmıştır. Katılımcıların kültür aktarımı açısından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile diğer dillerin öğretimini karşılaştırmalarına ilişkin temalar, kodlar ve sıklık değerleri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Kültür aktarımı açısından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile diğer dillerin öğretimine karşılaştırılmasına yönelik öğrenci görüşleri

Temalar	Kodlar	f	Toplam
Hedef dilin konuşulduğu/ konuşulmadığı ülkede öğrenilmesi	Hedef dili konuşulduğu ülkede öğrendiğim için kültürü de iyi öğrendim	9	18
	Farklı bir yabancı dili ülkemde öğrendiğim için kültür aktarımı az oldu	6	
	Öğrendiğim yabancı dilleri konuşulduğu ülkelerde öğrendiğim için kültür aktarım süreçleri benzerdi	3	
Öğretim kitaplarının karşılaştırılması	Türkçe kitapları daha çok evrensel kültür ögesi barındırıyor	8	14
	Kitaplar kültür aktarımı açısından benzerdi	3	
	İngilizce öğretim kitapları daha çok kendi kültür öğelerine yer veriyor	3	
Hedef dilin öğretim sürecinde kültür aktarımı yoğunluğunun değişmesi	Türkçe öğrenirken yoğun bir kültür aktarımı yapıldığını düşünüyorum	7	13
	İngilizce öğrenirken yoğun bir kültür aktarımı amaçlandığını düşünüyorum	4	
	Ülkemde Rusça öğrenirken yoğun bir kültür aktarımı yapılmadığını düşünüyorum	2	

Tablo 3 incelendiğinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin, kültür aktarımı açısından yabancı dil öğrenme süreçleri ile Türkçe öğrenme süreçlerinin karşılaştırılmasına yönelik ifadeleri görülmektedir. Bu karşılaştırmalar yalnızca ana dili ve Türkçe haricinde bir yabancı dil daha bilen öğrenciler tarafından yapılmıştır. Öğrencilerin bu konudaki görüşleri “hedef dilin konuşulduğu/konuşulmadığı ülkede öğrenilmesi”, “öğretim kitaplarının karşılaştırılması” ve “hedef dilin öğretim sürecinde kültür aktarımının yoğunluğunun değişmesi” başlıkları altında 3 tema ve 9 kod ile sunulmuştur.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kültür aktarım süreçlerine yönelik karşılaştırmalarıyla ilgili görüşleri sonucunda sıklık değeriyle öne çıkan tema “hedef dilin konuşulduğu/konuşulmadığı ülkede öğrenilmesi” teması olmuştur. Bu tema altında katılımcı görüşleri; “hedef dili konuşulduğu ülkede öğrendiğim için kültürü de iyi öğrendim”, “farklı bir yabancı dili ülkemde öğrendiğim için kültür aktarımı az oldu” ve “öğrendiğim yabancı dilleri konuşulduğu ülkelerde öğrendiğim için kültür aktarım süreçleri benzerdi” başlıkları etrafında toplanmıştır. Katılımcılar kültür aktarımı konusunda sıklıkla Türkiye’de Türkçe öğrendikleri için kültür öğrenme konusunda başarılı olduklarını (f=9) ifade etmişlerdir. Bir yabancı dili kendi ülkelerinde öğrenenler kültür aktarımının daha az gerçekleştiğini (f=6) ifade ederken hem Türkçeyi hem de

başka bir yabancı dili, o dilin konuşulduğu ülkelerde öğrenenler (f=3) ise kültür aktarım sürecinin benzer olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konudaki örnek katılımcı ifadeleri şöyledir:

“Amerika’da kursa gitmiştim. Orda yaşarken Hollywood filmlerini çok izliyordum. Şimdi burdayım ve Türk dizilerini izliyorum. Nerde yaşıyorsam oranın dilini ve kültürünü öğrenmem kolay oluyor.” K46

“Azerbaycan’da okulda Rusça öğrendim. Ama hep kendi kültürümü öğrendim.” K22

“Ben mesela İngilizceyi kendi ülkemde öğrendim. İngilizlere ait şeyler gördüm ama kültür aktarımı gibi değil.” K18

Katılımcılar, yabancı dil öğrenme sürecinde önemli bir yeri olan ders kitaplarını da kültür aktarımı açısından karşılaştırmışlardır. Yapılan karşılaştırmalar kitaplarda yer alan metinler ve görseller üzerinde yoğunlaşmış, metinler ve görseller hakkındaki yorumlar hep paralel olmuştur. Bu çerçevede kitapların karşılaştırılması metin ve görseller için ayrı ayrı alınmamış, bütüncül olarak ele alınmıştır. Kitapların karşılaştırılmasına yönelik görüşler “Türkçe ders kitapları daha çok evrensel kültür ögesi barındırıyor”, “kitaplar kültür aktarımı açısından benzerdi” ve “İngilizce öğretim kitapları daha çok kendi kültür öğelerine yer veriyor” başlıkları altında toplanarak sıklık değerlerine göre sıralanmıştır. Katılımcılar tarafından, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarının diğer yabancı dil öğretimi ders kitaplarına göre daha çok evrensel kültür ögesi içerdiği 8 kez tekrarlanırken yabancı dil olarak İngilizce öğretimi ders kitaplarında daha çok hedef dilin kültürüne yönelik öğelerin olduğu 3 kez ifade edilmiştir. 3 katılımcı ise ders kitaplarının kültür aktarımı açısından farklı olmadıklarını belirtmiştir. Bu çerçevede örnek katılımcı ifadeleri şunlardır:

“Türkçe kitaplarında daha çok farklı kültürleri vermek istiyorlar. Bence İngilizce kitapları daha çok kendi kültürünü öğretmek istiyor.” K9

“İngilizce kitapları kendi kültür öğelerine çok fazla yer vermişler ve kültür öğelerine daha fazla özen göstermişler.” K52

“İngilizce kitabı daha kendi kültürünü yansıtıyor. Türkçe kitabında daha çok evrensel her şey var.” K32

“Artık dil öğretim stratejisi tüm ülkelerde aynı olmuştur. Bu yüzden kitaplar arasında bir fark görmedim” K41

“Hedef dilin öğretim sürecinde kültür aktarımı yoğunluğunun değişmesi” teması altında katılımcıların daha önce öğrendikleri yabancı dil ile Türkçe öğrenme sürecinde kültür aktarımının yoğunluğu kıyaslanmıştır. Buna göre 7 kez Türkçe ve 4 kez İngilizce öğretimi sürecinde yoğun kültür aktarımı yapıldığı belirtilmiş, 2 kez ise ülkesinde Rusça öğrenenler tarafından, bu dilin öğrenilmesinde kültür aktarımının yoğun olmadığı belirtilmiştir. Bu çerçevede örnek katılımcı ifadeleri şunlardır:

“Burada hem öğretmenlerimin Türk olması hem benim sürekli Türklerle görüşmem nedeniyle Türk kültürünü iyi öğreniyorum. Öğretmenlerimizde daha fazla öğrenmemiz için uğraşılıyor.” K17

“Burada kültürü de görüyoruz. Kazakistan’da Rusça öğrenirken bu kadar yoktu.” K23

“İngilizce dünyanın her yerinde öğretiliyor. Filmler, internet, oyunlar her şey İngilizce. O yüzden o kültürü de öğreniyorsunuz. Dil kursuna gidince de sürekli kendi kültürleri. Kıyafetler, yemekler vb. şeyler hep.” K24

SONUÇ VE TARTIŞMA

Yabancı dil öğrenme sürecinde yapılan ders içi-ders dışı etkinlikler ve kullanılan ders malzemeleri dil öğrenme sürecinin bir parçası olduğu gibi içerikleri bakımından kültür aktarımı sürecinin de bir parçasıdır. Kültürel öğelerin yoğunluğu ise dil öğretim sürecinin planlanmasına ve ders malzemelerinin hazırlanma sürecindeki hedeflere bağlıdır. Bu çerçevede Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür aktarımı önemli bir yer tutmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler açısından kültür aktarım sürecinin nasıl görüldüğünün ortaya konmasına yönelik yapılan çalışmanın, bu bölümünde katılımcı görüşlerinden elde edilen veriler doğrultusunda ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kültür aktarımı sürecine yönelik görüşleri; *Türkçeyi Türk kültürü öğeleriyle birlikte öğrenmek, Türkçeyi evrensel kültür öğeleriyle birlikte öğrenmek, Türkçeyi öz kültür öğeleriyle birlikte öğrenmek* başlıkları etrafında kümelenmiştir. Türkçeyi Türk kültürüyle birlikte öğrenmek isteyen katılımcıların; Türkçeyi/Türkleri daha iyi anlamak, Türkiye’de yaşamak, eğitim almak, gündelik yaşamda rahat etmek gibi amaçlara sahip olduğu görülmektedir. Nitekim Türkiye’de farklı amaçlar doğrultusunda yaşayacak bir yabancıya Türk kültürüne hâkim olmak istemesi oldukça anlamlı bulunmaktadır. Bu çerçevede hedef dilin öğretim sürecinde, farklı şekillerde yapılan kültür aktarımının öğrencileri sosyal hayata hazırladığı söylenebilir (Windmüller, 2011; Demir ve Açık, 2011). Bunun yanında bazı katılımcıların Türkçe ve Türk kültürü öğrenirken Türk dizi/film ve müziklerini takip ettiği tespit edilmiştir. İlgili alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde ve kültür aktarımında filmlerin ve müziklerin etkili bir araç olduğu görülmektedir (Nişancı, 2013, İşcan, 2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi sürecinde Türk kültürünü tercih eden katılımcıların yanı sıra, evrensel kültür veya öz kültür öğelerini tercih eden katılımcılar da bulunmaktadır. Evrensel kültürü tercih eden katılımcılar *öğrenme sürecinin kolaylaşması ve eğlenceli hale gelmesi* sebeplerini ortaya koyarken; öz kültürü tercih eden katılımcılar, *öz kültür öğelerini bilmek beni rahatlatıyor* ve *öğrenme sürecini eğlenceli hale getiriyor* görüşlerini bildirmektedir. Literatürde yer alan araştırmalar incelendiğinde katılımcıların bu tercihlerini destekleyen verilere ulaşılmıştır. Yapılan araştırmalar; hedef dilin öğretiminde yalnızca hedef dile ait kültürün değil evrensel kültürün de öğretilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Aktaş, 2007; Aslan, 2007; İşcan ve Yassıtaş, 2018). Ayrıca hedef kültür ve öz kültür öğelerinin birlikte kullanımının öğrenmeye olan ilgiyi artırabileceği düşünülmektedir (Yayla, 2018). Katılımcıların Türkçe öğreniminde kültür aktarımı sürecindeki tercihleri genel olarak ele alındığında, Türkçeyi Türk kültürüyle birlikte öğrenmek isteyenlerin, Türkçe ve Türk kültürü arasındaki bağın farkında olduğu ve bu bağın sosyal hayattaki yerini bildiği görülmektedir. Türkçenin evrensel ya da öz kültür öğeleriyle birlikte

öğrenilmesi gerektiğini düşünen katılımcıların ise daha çok dil öğrenim sürecine odaklandığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemi etrafında, Türkçe dışında başka bir yabancı dil bilen katılımcılardan bu iki dilin öğrenim süreçlerini kültür aktarımı açısından karşılaştırmaları beklenmiştir. Katılımcıların görüşleri ise *hedef dilin konuşulduğu/konuşulmadığı ülkede öğrenilmesi, öğretim kitaplarının karşılaştırılması, hedef dilin öğretim sürecinde kültür aktarımı yoğunluğunun değişmesi* başlıkları altında kümelenmiştir. Kültür aktarım süreçlerinin karşılaştırıldığı ve sıklık değeri en yüksek olan ifadeler hedef dilin nerede öğrenildiği üzerinde yoğunlaşmıştır. Türkiye’de Türkçe öğrenmekte olan katılımcıların ifadeleri ele alındığında genellikle kendi ülkelerinde başka bir yabancı dil öğrendikleri ve bu süreçte kültür aktarımının yoğun olmadığı görülmektedir. Nitekim Yayla (2018) yapmış olduğu araştırmada Sırbistan’da yaşayan ve Türkçe öğrenen Boşnak öğrencilerin yalnızca öğretim merkezinde yapılan öğretim çerçevesinde Türk kültürüne hâkim olamadığını ifade etmiştir. Ayrıca Choudhury İngilizce konusunda akademik başarısı üst düzey olan öğrencilerin, bazen ana dili İngilizce olanlarla iletişim kurarken bazense gerçek yaşamdaki olaylar karşısında zorlandıklarını ifade etmiştir. Araştırmacı söz konusu durumun İngiliz kültürü hakkında doğru bir farkındalık oluşmadan İngiliz dilinin öğrenilmesinin bir sonucu olabileceğini ortaya koymuştur (Choudhury, 2014). Bu çerçevede gerçek yaşam koşullarıyla ve ana dili konuşucularıyla sağlıklı bir etkileşiminin gerçekleşmesi için hedef dilin konuşulduğu ülkede öğrenilmesinin avantaj sağlayacağı düşünülmektedir. Bu düşünceye paralel olarak; katılımcılar hedef dilin, konuşulduğu ülkede öğrenilmesinin kültür aktarımını artırdığı görüşünü savunmuştur. Türkçe öğretimi sürecinde kültürümüzü oluşturan bütün öğelerin yalnızca ders sürecinde aktarılması mümkün değildir (Memiş, 2016). Dolayısıyla hem ders dışı etkinlikler hem de sosyal yaşantıdaki etkileşimler yoluyla öğrenciler Türk kültürünü daha rahat öğrenebilecektir. Bu kapsamda hedef dilin, o dilin konuşulduğu ülkede öğrenilmesinin dil öğrenimi ve kültür aktarımı sürecine olumlu yönde etki ettiği söylenebilir.

Türkçe ve farklı bir yabancı dil öğrenen katılımcıların, öğrenim sürecinde kullandıkları ders kitapları üzerinde durduğu ve bu kitapları karşılaştırmaya dâhil ettiği tespit edilmiştir. Katılımcı ifadeleri ele alındığında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının Türk kültüründen daha çok evrensel kültür öğelerini içerdiği görülmektedir. İlgili alanyazında katılımcıların ifadelerini destekleyen ve farklılıklar gösteren bulgular bulunmaktadır. Çeşitli kitapların incelendiği çalışmalarda; bazı araştırmacılar Türk kültürünün ve evrensel kültürün kitaplarda bir arada bulunduğunu belirtirken (Yılmaz, 2012; İşcan ve Yassıtaş, 2018), bazı araştırmacılar da kitaplarda evrensel kültür öğelerine yer verildiğini ancak Türk kültür öğelerinin yetersiz olduğunu vurgulamaktadır (Bayraktar, 2015; Okur ve Keskin, 2013; Kutlu, 2015). Bunun yanında katılımcıların yaptığı karşılaştırma sonucunda İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılan ders kitaplarının daha çok İngiliz/Amerikan kültür öğelerini içerdiği vurgulanmıştır. Şimşek (2018) de katılımcı ifadelerini destekler nitelikte; yabancı dil olarak İngilizce öğretimi ders kitaplarında Anglo-Amerikan kültürünün yaygın bir biçimde verildiğini vurgulamıştır. Ders kitapları arasındaki farklılıkların ortaya konulmasının yanı sıra bazı katılımcılar, ders kitaplarının kültür aktarımı açısından farklılık göstermediğini ifade etmiştir. Ders kitaplarının karşılaştırılması genel olarak ele

alındığında katılımcıların; Türkçe öğretim kitaplarını evrensel kültür öğeleri açısından, İngilizce öğretim kitaplarını İngiliz/Amerikan kültür öğeleri açısından yetkin bulunduğu söylenebilir.

Hedef dilin öğreniminde kültür aktarımı yoğunluğunun karşılaştırılmasına yönelik katılımcı görüşleri ayrı bir temada ele alınmıştır. Buradaki ifadeler incelendiğinde İngilizce ve Türkçenin öğretim sürecinde kültür aktarımının yoğun olduğu, Rusça öğretim sürecinde ise kültür aktarımının yoğun olmadığı görüşleri öne çıkmaktadır. Katılımcılar her ne kadar ders kitaplarının evrensel kültür öğelerine odaklandığını ifade etse de öğreticilerin yönlendirmeleri ve ders içi-ders dışı etkinliklerle Türk kültürüne ait öğeleri öğrenmektedir. Araştırmanın bulgularına paralel olarak Yayla'nın (2018) yapmış olduğu araştırmada, ders kitaplarının yabancılara Türk kültürünü öğretmede yetersiz kaldığı, bu açığın ise öğreticiler tarafından kapatılmaya çalışıldığı ifade edilmiştir. Nitekim öğreticilerin, öğrenim süreci boyunca öğrencilerle birebir iletişim içerisinde yer aldığı için kültür aktarımı noktasında önemli bir role sahip olduğu bilinmektedir (İşcan ve Yassıtaş, 2018). Bu kapsamda katılımcı grubunun kitaplar vasıtasıyla öğrenemediği Türk kültürü öğelerini ders içi-ders dışı öğrenme ortamlarında öğrendiği söylenebilir. Türkçe öğrenme sürecinde kültür aktarımına paralel olarak İngilizce öğrenme sürecinde de kültür aktarımının yoğun olduğu ifade edilmiştir. Buradaki tek farklılık İngilizce öğretim kitaplarının Türkçe öğretim kitaplarına nazaran daha çok hedef kültür öğelerine yer verdiğinin düşünülmesidir. Türkçe ve İngilizce öğretim süreçlerindeki kültür aktarımının karşılaştırılmasının yanı sıra Rusça da bu karşılaştırmaya dâhil edilmiştir. Katılımcıların 2'si Rusça öğrenimi sürecinde kültür aktarımının yoğun olmadığını belirtmektedir. Söz konusu katılımcıların ortak yönü ise Rusçayı kendi ülkelerinde öğrenmiş olmalarıdır. Nitekim temalarda yer alan katılımcı görüşlerinin birbirini destekler nitelikte olması önemli bir husustur.

Araştırmanın sonuçları genel olarak ele alındığında; katılımcıların çoğunluğunun Türkçe öğrenim sürecinde Türk kültürünü öğrenmeyi bir gereklilik olarak gördükleri ve bu konuda hevesli oldukları söylenebilir. Bunun yanında Türk kültürü öğelerinin öğretilmesini savunan katılımcıların Türkçeyi daha amaçlı bir şekilde öğrendiği düşünülmektedir. Nitekim Türkiye'de yaşamak, eğitim almak gibi amaçların ön plana çıktığı ancak evrensel ve öz kültür öğelerini tercih eden katılımcıların bu tarz amaçları dillendirmedikleri görülmektedir. Ayrıca Türkçe haricinde yabancı dil bilen katılımcılar, yabancı dil öğrenme süreçlerini karşılaştırmıştır. Karşılaştırma sonucunda; hedef dilin konuşulduğu ülkede öğrenilmesinin kültür aktarımına faydası olduğu, Türkçe öğretim kitaplarında evrensel kültür öğelerine daha sık yer verildiği ancak İngilizce öğretim kitaplarında daha çok İngiliz/Amerikan kültür öğelerine yer verildiği, Türkçe ve İngilizce öğretim süreçlerinde kültür aktarımının yoğun olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmanın sonuçlarından hareketle; yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik ortak uygulanacak bir programın ihtiyaç haline geldiği söylenebilir. Ayrıca, öğreticilere Türkçe öğretimi sürecinde kültür aktarımına ilişkin hizmet öncesi/hizmet içi eğitimlerin verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Bunun yanında ders kitaplarında kültür unsurları seviyeye göre artırılabilir ve Türk kültürü öğelerine daha fazla yer verilebilir.

KAYNAKLAR

- ADEN, J. ve ANDERSON, J., (2015), “*Le Drama Pour Une Approche Interculturelle De L’enseignement Des Langues*”, https://www.tesol-france.org/uploaded_files/files/coll2005AdenAnderson.pdf (Erişim tarihi: 02.03.2020).
- AKBULUT, S. ve YAYLI, D., (2015), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi A1-A2 Düzeyi Ders Kitapları Üzerine Bir İzence Çalışması”, **Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C. IX, S.2: s. 35-46.
- AKKAYA, A., (2013), “Yabancılara Türkçe Öğretimi Kapsamında Fıkralar: Nasreddin Hoca Fıkraları”, **Milli Folklor**, C. XXV, S.100: s. 171-181.
- AKSAN, D., (2002), **Ana Dilimizin Söz Denizinde**, Ankara: Bilgi Yayınları.
- AKSAN, D., (2007), **Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ASLAN, Y., (2007), “Yabancı Dil Eğitiminde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar”, **Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresi**, Ankara.
- AKTAŞ, T., (2007), “Yabancı Dil Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım”, **Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresi**, Ankara.
- BAYRAKTAR, S., (2015), “Yeni Hitit 1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi”, **Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi**, S. 2: s. 7-23.
- BÖLÜKBAŞ, F. ve KESKİN, F., (2010), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi”, **Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic**, C. V, S. 4: s 221-235.
- CEFR, (2001), **A common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assesment**, Modern Language Division.
- CHOUDHURY, R. U., (2014), “The Role Of Culture in Teaching and Learning of English as a Foreign Language”, **Express, an International Journal of Multi Disciplinary Research**, C. I, S. 4: s. 1-20.
- DEMİR, A. ve AÇIK, F., (2011), “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler”, **TÜBAR**, C. XXX: s. 51-72.
- DEMİREL, Ö., (2010), **Yabancı Dil Öğretimi**, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- ER, K. O., (2006), “Yabancı Dil Öğretim Programlarında Kültürün Etkileri”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, C. XXIX, S.1: s. 1-14.
- ERCAN, A. N., (2014), “Yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından analizi”, **7. Uluslararası Türkçenin Eğitimi Öğretimi Kurultayı**, Muğla.
- ERGİN, M., (1988), **Türk Dil Bilgisi**, İstanbul: Bayrak Basım.

İŞCAN, A. ve YASSIYAŞ, T., (2018), "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği (B1-B2 Düzeyi)", **Aydın TÖMER Dil Dergisi**, C. III, S. 1: s. 47-66.

İŞCAN, A., (2017), "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma\Utilising From Movies as a Mean Of Cultural Transmission in Turkish Language Teaching as a Foreign Language", **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, S.58: s. 437-452.

KAPLAN, M., (2001), **Türk Milletinin Kültürel Değerleri**, Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

KAPLAN, M., (2010), **Kültür ve Dil** (26. Baskı), İstanbul: Dergâh Yayınları.

KARABABA, Z. C. ve ÜSTÜNSOY-TAŞKIN, S., (2012), "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi", **Dil Dergisi**, S.157: s. 65-80.

KAYASANDIK, A., DİREKÇİ, B., YAVUZ, O. ve KARASOY, Y., (2017), **Uygulamalı Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri**, Konya: Palet Yayınları.

KRAMSCH, C., (1993), **Contextand Culture in Language Teaching**, Oxford: Oxford University.

KUTLU, A., (2015), "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürün Araç Olarak Kullanımı: Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği (B1- B2 Seviyesi)", **K.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi**, C. XXII, S. 2: s. 697-710.

MEMİŞ, M. R., (2016), "Yabancı Dil Öğretiminde Eğitim Ortamı ve Kültür Aktarımı", **Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic**, C. XI, S. 9: s. 605-616.

MERRIAM, S. B., (2013), **Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber** (3. Baskıdan Çeviri, Çev. Ed.: S. Turan), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

NİŞANCI, İ., (2013), "Türkçe Şarkıların Dil Öğretiminde Kullanımı", **Uluslararası Dil ve Edebiyat Çalışmaları Konferansı "Balkanlarda Türkçe", Hëna e Plotë "Beder" Üniversitesi**, 14-16 Kasım; Tiran/Arnavutluk.

OKUR, A. ve KESKİN, F., (2013), "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği", **International Journal of Social Science**, C. VI, S. 2: s. 1619- 1640.

PATTON, M. Q., (2018), **Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri** (2. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.

POLAT, T., (1990), "Kültürlerarası Bildirişimde Etkin Bir Süreç Yabancı Dilde Okuma-Anlama", **Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi**, S. 7: s. 69-90.

ŞİMŞEK, M. R., (2018), "Yabancılar İçin İngilizce ve Türkçe Ders Kitaplarındaki Kültürel İçeriklerin Karşılaştırması", **Bilig**, S. 84: s. 301-327.

TAPAN, N., (1990), "Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Kültür Bağlamının Değerlendirilmesi", **İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi**, S. 7: s. 55-68.

TEMİZYÜREK, F., (2001), "Yabancı Dilde Eğitimin Sakıncaları Üzerine", *Türk Yurdu, Türkçeye Saygı Özel Sayısı*, C. XXI, S. 162-163: s. 404-406.

TSENG, Y. H., (2002), "A Lesson in Culture", *ELT Journal*, C. LVI, S. 1: s. 11-21.

VURAL, R. ve CENKSEVEN, F., (2005), "Eğitim Araştırmalarında Örnek Olay (Vaka) Çalışmaları: Tanımı, Türleri, Aşamaları ve Raporlaştırılması", *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. VI, S. 10: s. 25-38.

WINDMÜLLER, F., (2011), *L'approche Culturelle et Interculturelle*, Paris: Belin.

YAYLA, Y., (2018), "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kültür Aktarımı Üzerine Öğrenci Görüşü Merkezli Bir İnceleme", *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, C. IX, S. 17: s. 1-22.

YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H., (2014), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YILMAZ, F., (2012), "Cultural Transmission Through Teaching Turkish as a Foreign Language Course Books", *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, C. VII, S. 3: s 2751-2759.

YIN, R., (2013), *Case Study Research; Design and Methods*, (5th ed., Vol. 28), Portland: Ringgold Inc.